

FEDERICO GARCIA LORCA EN GRECIA / Ο ΦΕΔΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. DIBUJOS DE ELI SOLOMONIDU BALANU / ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ ΜΠΑΛΑΝΟΥ, GRANADA CENTRO DE ESTUDIOS BIZANTINOS, NEOGRIEGOS Y CHIPRIOTAS, Αθήνα 2006, 113σ., πολλά σκίτσα, ISBN 84-95905-13-2.

ΒΙΡΧΙΝΙΑ ΛΟΠΕΘ ΡΕΘΙΟ

Το Φεγγάρι το Μαχαίρο τα Νερά. Ο Λόρκα στην Ελλάδα, Οι εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 2006, 178σ.

Δύο νέα βιβλία για την πρόσληψη του Λόρκα στην Ελλάδα, τα οποία όμως συνδέονται πολλαπλώς: το πρώτο δίγλωσσο τυπώνεται με την επιμέλεια της συγγραφέως του δεύτερου, και τα δύο παρουσιάζουν και μια παραστασιογραφία έργων του Ισπανού ποιητή και δραματουργού: το πρώτο για τον *Ματωμένο Γάμο*, το δεύτερο για το σύνολο των έργων του. Μολοντούτο στο πρώτο κυριαρχούν τα καταπληκτικά σκίτσα της Έλλης Σολομωνίδου Μπαλάνου για παραστάσεις του Λόρκα που έχει δει, ενώ το δεύτερο παρουσιάζει για πρώτη φορά μια παραστασιογραφία του Λόρκα στην Ελλάδα από το 1948 ως το 2005 με συνολικά 167 παραστάσεις. Τον πρώτο τόμο προλογίζει εκτενώς ο Κ. Ασημακόπουλος: «Ο Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα στην Ελλάδα. Συνάντηση δύο ποιητών» (μιλάει για τον Γκάτσο, σσ. 22 εξ. – περιορίζομαι στην αναφορά του ελληνικού κειμένου), «Μικρό ιστορικό αυτής της έκδοσης» (σσ. 31 εξ.), «Η αξία ζωγράφου-πρακτικογράφου παραστάσεων» (σσ. 33 εξ.), και ακολουθεί η μελέτη της Βιρχινίας Λόπεθ Ρέθιο για τις «Παραστάσεις του *Ματωμένου Γάμου* στην Ελλάδα» (σσ. 45 εξ.) καθώς και ένα κείμενο της ίδιας της Έλλης Σολομωνίδου Μπαλάνου «Προσωπικές εμπειρίες για τον Federico García Lorca» (σσ. 55 εξ.). Και μετά ακολουθούν τα καταπληκτικά σκίτσα της από παραστάσεις που έχει δει (μαζί το πρόγραμμα, διανομή κτλ. δίγλωσσα): *Το σπίτι της Μπερνάρντα Άλμπα* 1962, *Ματωμένος Γάμος* 1970 (των Μινωτή-Παξινού με πολλά ξεχωριστά σκίτσα για όλα τα σκηνικά πρόσωπα), το ίδιο έργο 1980, 1981, 1982, *Γέρμα* 1982, *Μπερνάρντα Άλμπα* 1986, *Η θανατομένη μπαλωματο* 1989, *Γέρμα* 1992, *Ματωμένος Γάμος* ως χοροθέατρο 1995, *Μπερνάρντα Άλμπα* 1996, *Ο Περλιμπλίν και η Μπελίσια* 1998, *Δόνια Ροζίτα* 1999, *Γέρμα* 2000, *Ματωμένος Γάμος* 2006.

Ο δεύτερος τόμος βασίζεται σε διδακτορική διατριβή στο Πανεπιστήμιο της Γρανάδας υπό την επίβλεψη του καθ. Μορφακίδη. Έχει συστηματική δομή: μετά από ένα εισαγωγικό σημείωμα του Κώστα Τσιρόπουλου (σσ. 9 εξ.) ακολουθεί ένα κεφάλαιο «Η πρόσληψη του Λόρκα στην Ελλάδα» με δύο θεματικές ενότητες: «Η γνωριμία της ελληνικής με την ισπανική λογοτεχνία» (σσ. 11 εξ.), και «Η πρόσληψη του Λόρκα στην Ελλάδα» (σσ. 16 εξ.), που αναφέρεται σε μεταφράσεις και παραστάσεις, αλλά και σε επιδράσεις, στον *Χορό πάνω στα στάχτα* του Καμπανέλλη, στον Νότη Περγιάλη κι άλλους (βλ. Β. Πούχνερ: «Ο *Ματωμένος Γάμος* του Federico García Lorca και το *Νυφιάτικο Τραγούδι* του Νότη Περγιάλη: Μια παράλληλη αγνώωση», *Διάλογοι και Διαλογισμοί*, Αθήνα 2000, σσ. 271-312, ενώ το άλλο μελέτημα του ίδιου: «Το φιλολογικό puzzle της αναστήλωσης: *Χορός πάνω στα στάχτα* του Ιάκωβου Καμπανέλλη. Ανολοκλήρωτες δημοσιεύσεις, αποσπασματικά χειρόγραφα, ραδιοφωνικές διασκευές», *Σταθμίσεις και ζυγίσματα*, Αθήνα 2006, σσ. 207-311 δεν πρόλαβε να χρησιμοποιήσει). Ακολουθεί ένα ειδικό κεφάλαιο για τον «Περλιμπλίν και οι περιπέτειές του στην Ισπανία και στην Ελλάδα» (σσ. 31 εξ., ομιλία που έγινε στην Καβάλα το 2004 και μέρος της οποίας έχει δημοσιευτεί στη *Λέξη* 180 (2004) σσ. 246-249). Ακολουθούν οι υποση-

μειώσεις (σσ. 61 εξ.), το παραστασιολόγιο (σσ. 71 εξ.), όπου τα στοιχεία δεν είναι πάντα πλήρη, ανάλογα με την ποιότητα των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν· ειδικά στις ερασιτεχνικές ή και επαρχιακές παραστάσεις φαίνεται πως υπάρχουν ακόμα μεγάλα κενά. Αλλά αυτά μπορούν να συμπληρωθούν με μια άλλη προσπάθεια στο μέλλον. Ο τόμος κλείνει με μια περιλήψη στα ισπανικά. Η Ισπανίδα ερευνήτρια κάνει στην ελληνική θεατρολογία ένα μεγάλο δώρο, γιατί τώρα για πρώτη φορά μπορούμε να τεκμηριώσουμε με κάποιαν ασφάλεια το σύνολο της πρόσληψης του θεατρικού Λόρκα· και πάντα είχαμε την υποψία ή και βεβαιότητα πως είναι μεγάλη. Αυτά τα στοιχεία μπορούν να διασταυρωθούν τώρα και με τη διδακτορική διατριβή του Γρηγόρη Ιωαννίδη για τους ξένους συγγραφείς που παριστάνονται μεταπολεμικά στην ελληνική σκηνή.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΜΑΡΙΑ Μ. ΣΓΟΥΡΙΔΟΥ (επιμ.)

«Αφιέρωμα στον Λουίτζι Πιραντέλλο – Luigi Pirandello», *Οδός Πανός 27*, τεύχ. 136, Απρίλιος-Ιούνιος 2007, σσ.1-121, εικ.

Όπως και ο Λόρκα έτσι και ο Πιραντέλλο στην Ελλάδα πάντα είναι επίκαιρος και αγαπητός. Το αποδεικνύει ένα νέο αφιέρωμα του λογοτεχνικού περιοδικού «Οδός Πανός». Ξεκινάει με ένα «Χρονολόγιο» του Σικελού δραματουργού και πεζογράφου (σσ. 2 εξ.), συνεχίζει με μίαν ανάλυση του καζαντζακικού *Ο Θθέλλος ξαναγυρίζει* σε σύγκριση με το *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε*, του Γεράσιμου Ζώρα («Pirandello και Καζαντζάκης: *Ο Θθέλλος ξαναγυρίζει* και αυτοσχεδιάζει», σσ. 12 εξ.), μια σύγκριση των *Αθλίων* του Ουγκώ με το πεζογράφημα *Ο Μακαρίτης Ματτία Πασκάλ* της Μαρίας Ε. Σγουρίδου («Δύο μοτίβα μεταμόρφωσης», σσ. 21 εξ.), ύστερα ακολουθεί ένα μελέτημα της Βασιλικής Β. Μάριμπα, «Το πιραντελλικό χιούμορ στον *Δον Κιχώτη* του Θερβάντες» (σσ. 41 εξ.). Ακολουθεί ένα άρθρο που ενδιαφέρει ιδιαίτερα τη Θεατρολογία: «Συνοπτική προσέγγιση της συχνότητας των θεατρικών παραστάσεων του Λουίτζι Πιραντέλλο στην Ελλάδα (1914-1995)» (σσ. 46 εξ.) του Γιάννη Στάμου (στηρίζεται στην απογραφή των Alkistis Proiou και Angela Armati: *Il teatro di Luigi Pirandello in Grecia (1914-1995)*, Roma 1998) με κατάλογο σηματοθετών και συχνότητα παραστάσεων ανά έργο (τα πιο συχνά παιγμένα έργα είναι το *Così se vi pare* 15 φορές και, έκπληξη, το μονόπρακτο *L'uomo dal fiore in bocca* επίσης 15 φορές, ακολουθούμενο από το *Il piacere dell' onesta* 11 φορές). Ακολουθούν: το γνωστό κείμενο του Μάριου Πλωρίτη: «Οι μάσκες και ο καθρέφτης» (σσ. 60 εξ.), αποσπάσματα από το *Ο άνθρωπος με το λουλούδι στο στόμα* (σσ. 64 εξ.), μελέτη του Χρήστου Χρυσόπουλου: «*Ένας κανένας και εκατό χιλιάδες*: Μια νύξη για τη ριζοσπαστική λογοτεχνία» (σσ. 69 εξ.), κι ένα εκτενές πολύ ενδιαφέρον άρθρο του Γιώργου Μπαλούρδου: «Λουίτζι Πιραντέλλο: Μια απόπειρα καταγραφής της πρόσληψής του στον ελληνικό χώρο» (σσ. 78 εξ.), με ελληνική εργογραφία (σσ. 87 εξ.), διηγήματα και άλλα στοιχεία του Πιραντέλλο σε διάφορα έντυπα και βιβλία (και λογοτεχνικά περιοδικά, σσ. 92 εξ.), ενδεικτικές βιβλιογραφικές πληροφορίες για τον Λουίτζι Πιραντέλλο (σσ. 96 εξ.), που αποτελεί μια σοβαρή απόπειρα συνολικής βιβλιογραφίας στα ελληνικά, και ενδεικτική παραστασιογραφία (σσ. 106 εξ.), διαρθρωμένη κατά έργο αλλά και με ενδεικτική κριτικογραφία των παραστάσεων (παρμένη προφανώς από τον τόμο των Προίου / Armati).